

اشاره

در شماره‌های قبل، مقالاتی را در رابطه با موضوع تأثیر متقابل فضا و مکان آموزش و زندگی بر تربیت انسان با عناوینی هم‌چون آبخوری و کلاس فرشتگان ملاحظه کردید. اینک، با نگاهی دیگر به همان موضوع و با الهام از طرح اصلاح معابر شهر برای سهولت در تردد شهروندان (اعم از پیاده و سواره) که به «اصلاح هندسی معابر» معروف است، عنوان تربیت هندسی را برگزیده‌ایم. به این معنی که شکل، هندسه و ابعاد فضاهای کالبدی بر روح و روان، جسم و تربیت انسان تأثیر می‌گذارند و در کنار عوامل و اضلاع هفت‌گانه تربیتی (وراثت، خانواده و...)، ضلع هشتم را تشکیل می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: فضای آموزشی، ارتباط انسانی، پرورش اخلاقی

همان‌طور که قبلاً اشاره شد و در یادداشت این مقاله نیز آمده است، بدون شک، شکل و ابعاد فضاهای زیستی، آموزشی و... بر روح و جسم انسان اثر می‌گذارد و حتی بعضاً رفتارهای او را شکل می‌دهد. اگر به بناهای تاریخی و فضاهای عبادی (معابد بزرگ) بنگرید، ملاحظه می‌کنید که وقتی انسان در این فضاهای باشکوه قرار می‌گیرد، خود به خود احساس کوچکی می‌کند و در مقابل عظمت بنا، که در حقیقت برای او یادآور قداست پروردگار جهان است، سر تعظیم فرود می‌آورد.

اینک با تمجید از تأکید شارع

مقدس اسلام بر رعایت سادگی در بناهای مذهبی، به‌گونه‌ای که عابد را از تمرکز بر پرستش معبود غافل نکند و او را به ظواهر دنیا و تجملات آن سرگرم نسازد، توجه خوانندگان عزیز را به طراحی فضاهایی مثل بیمارستان‌ها، بانک‌ها، مراکز فروش، کارخانه‌ها و... جلب می‌کنیم که معمولاً عملکردی است، بدین معنی که مراجعان این اماکن بتوانند به راحتی از خدمات آنها بهره‌مند

۴۲
رشد آموزش پیش‌دبستانی
دوره چهارم، شماره ۱
پاییز ۱۳۹۱

شوند و مثل خط فنی تولید کارخانه‌ها و وظائف و عملیات از پیش طراحی شده به درستی و با دقت و سرعت به اجرا درآید.

آنچه موجب نگارش این یادداشت شد، در حقیقت، توجه به چیزی فراتر از این مباحث (با همه ضرورت‌هایشان) است، که همانا پرورش اخلاق، معنویات، تصحیح و تقویت ارتباطات انسانی و ایجاد عادات مطلوب و ارزش‌ها در کودکان است. زیرا، بدون ایجاد عادت‌های پسندیده در کودکان، بعید است بتوان در بزرگسالی برخی فضیلت‌ها را در آنها نهادینه ساخت. تعالیم دینی نیز گواه بر این نکته‌اند.

ایجاد عادات اولیه در کودکان، از باب تشبیه معقول به محسوس، شاید به عمل نصب قدماتی برنامه‌ها یا سیستم عامل رایانه‌ای در دیسک سخت کامپیوترها برای اجرای برنامه‌های بعدی، قابل تمثیل باشد. بدین معنا که عادات خوب و بد نخست در ناخودآگاه کودک پذیرش و در آینده (به‌ویژه بعد از سن بلوغ که به اهمیت، زیبایی و فلسفه آنها آشنا می‌شود) در وجودشان نهادینه می‌گردد.

مثلاً برای پرورش و آموزش نظم، دقت، صبر و حوصله، رعایت حقوق دیگران، رفع فشار و اضطراب ناشی از برخورد و تجمع حین عبور و مرور و... یکی از کارهای بسیار ساده و پیش‌پا افتاده‌ای که می‌توان در اصلاح ساختار فضایی در مدارس (کودکستان‌ها) انجام داد، این است که برای ورود و خروج کودکان از در اصلی، ۲ درب کوچک تعبیه گردد و به کودکان آموخته شود

که برای ورود به آموزشگاه از یک در (سمت راست) و برای خروج از در دیگر استفاده کنند. بدون شک تمرین و ممارست آنها، طی حدود ۲۰۰ روز (یک سال تحصیلی) برخی رفتارها را نهادینه و آثار مثبت آن را ماندگار می‌سازد. و در طراحی دیگر چنانچه فضا و امکانات فنی اجازه دهد که کلاس‌ها، حول فضای مرکزی کتابخانه، نمازخانه و... (فضای چند منظوره فرهنگی) احداث شوند و به آن راه یابند، برکات بسیاری را در پی خواهد داشت.

تربیت هندسی!

مرتضی طاهری

برای اندیشیدن

مربیان و خوانندگان عزیز، نظرات خود را پیرامون این طرح با ما در میان بگذارید.